

การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ
แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
THE PARTICIPATORY WASTE MANAGEMENT IN PAKSE
MUNICIPALITY, CHAMPASAK PROVINCE, LAO PDR

¹พุมาลี วิชาคม, ²วัชรารภรณ์ จันทนุกุลและ ³ไพศาล พากเพียร

¹Pumalee wichakom, ²Watcharaporn Jantanukul and ³Paisarn Phakphian

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

¹aingvxxk@gmail.com

Received September 10,2020; Revised November 2, 2020; Accepted December 24,2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมและแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เก็บข้อมูลด้วยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 238 คนและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 18 คน โดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมระดับปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า จิตสำนึกในการจัดการขยะเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรแก้ไข ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับขยะที่ย่อยสลายยากไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านบทบาทหน่วยงานของรัฐ เทศบาลนครปากเซมีการจัดการขยะในเขตเทศบาลร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรอื่น 2) แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการควรจัดหางถังขยะมาใช้ในครัวเรือน ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการติดตามผลการรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้า ด้านการตัดสินใจ ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการจัดการ และด้านการวางแผน ควรมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับ

การจัดการขยะของเทศบาล ควรจัดวางถังแยกไว้ในตามเส้นทางสำคัญและต้องมีมาตรการที่เข้มงวดต่อการละเมิด ต้องสร้างจิตสำนึกและความรู้แก่นักเรียนด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้นำในการนำประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเพื่อพัฒนาให้เทศบาลได้รับการเป็นเทศบาลสีขาว

คำสำคัญ : การจัดการขยะ, การมีส่วนร่วม, เทศบาลนคร

Abstract

The objective of this research was to study the state of problems of participatory waste management and guidelines of participatory waste management in Pakse municipality, Champasak Province, Lao PDR. Data were collected through questionnaires of 238 samples and interviews of 18 key informants. The tools for data collection were questionnaires and interview formats. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results of the research could be revealed as the followings. 1) The overall problems of participatory waste management in Pakse municipality, Champasak province, Lao PDR was at a high level. When it was considered by aspect, it was found as the followings. In consciousness aspect, waste management was an urgent problem needed to be solved. In knowledge of waste management aspect, knowledge about non-biodegradable and non-environmentally friendly waste should be provided to the people. In the role of government agencies aspect, Pakse municipality had municipal waste management in cooperation with other agencies and organizations. 2) The overall guideline of participatory waste management was at a high level. When it was considered by aspect, it was found as the followings. In operation aspect, waste bins should be provided for household use. In monitoring and evaluation aspect, cleanliness on roads and sidewalks should be followed up. In decision-making aspect, there should be participatory policy making and managing guidelines. In planning aspect, there should be participatory meeting on municipal waste management. The waste bins should be arranged along the main roads and measures must be strictly taken towards the violations. The awareness and knowledge on the environment should be raised amongst students. Government agencies must be the leaders in leading the people to participate in waste disposal to develop the municipality to be recognized as the white municipality.

Keywords: Waste Management, Participation, Municipality

บทนำ

สภาพการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากมนุษย์ได้ปรับแต่งธรรมชาติเพื่อความสะดวกสบาย จึงเกิดผลกระทบกับความเป็นอยู่ เช่น การเกิดปัญหามลภาวะต่างๆ ขยะมูลฝอยเป็นมลภาวะหนึ่งที่เกิดขึ้นกับทุกประเทศ ขยะมูลฝอยจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นคู่กับการผลิตและการบริโภค ผู้ผลิตและผู้บริโภคในสังคม จึงมีส่วนทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการผลิตและการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ตลอดจนมีการใช้กระแสไฟฟ้าส่งผลให้มีการเปลี่ยนการเก็บรักษาและการปรุงอาหาร การบรรจุ หีบห่อต่างๆ การใช้พลาสติกและกระดาษเข้ามาแทนที่การใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เป็นแก้วและ โลหะ เพื่อประโยชน์ทางการค้าเพื่อความสะดวกในการขายสินค้า โดยการขายขาดไม่ จำเป็นต้องนำวัสดุหีบห่อกลับคืนมาให้ผู้ขาย วัสดุเหล่านี้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ ถ้าหากไม่มีแนวทางที่ดีในการจัดการหรือแก้ไขย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในที่สุด (ชนิดดา สุโพธิ์, 2557 :1)

สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและความจำเป็นต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่เราต้องอาศัยประโยชน์แก่มนุษย์ หากขาดแคลนสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแล้วมักจะก่อให้เกิดปัญหากับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งใกล้ชิดความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่หาแนวทาง การป้องกันแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตในที่สุดในยุคโลกแห่งโลกาภิวัตน์นี้ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทั้งในด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพลังงาน การพัฒนาดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นการสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการสร้างความสะดวกสบายให้แก่พลมนุษย์ แต่อีกส่วนหนึ่งก็จะมีของเสียหรือมลพิษที่เกิดจากการพัฒนา ซึ่งหากไม่มีการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมก็จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ในที่สุด ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การพัฒนาอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรม ความเจริญของเมืองและการใช้ยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบด้านมลพิษทางอากาศ ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสีย รวมทั้งภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง จึงเห็นได้ว่าการพัฒนา มีความก้าวหน้ารวดเร็วขึ้น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของมนุษย์ก็จะเพิ่มเป็น เกาตามตัว การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2554 : 9)

ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพบว่าแหล่งที่ผลิตของเสียที่เป็นขยะออกมาเป็นจำนวนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรม โรงพยาบาล แหล่งอาคารและสำนักงาน อาคารบ้านเรือน หรือตามแหล่งชุมชนแออัดและตลาดสด โดยของเสียที่เป็น

ขยะที่ปล่อยออกมาจากแหล่งเหล่านี้ มี 3 ประเภท คือ ขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย ขยะที่ย่อยสลายได้ยากและขยะอันตราย จึงได้ถูกทิ้งออกสู่แหล่งชุมชนมากยิ่งขึ้น ทำให้เสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรค ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของชุมชนเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ตามมาได้ เช่น โรคผิวหนัง โรคระบบทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อ (บิด ไทฟอยด์ อหิวาห์) รวมทั้งโรคพยาธิต่างๆ ทำให้มีผลต่อสุขภาพอนามัยของชุมชนในเขตเมือง ดังนั้นต้องมีการบริหารจัดการขยะที่ดีมีประสิทธิภาพและถูกต้อง เพื่อช่วยลดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับขยะอย่างเพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันและมีลักษณะการจัดการอย่างเหมาะสม (สันติสุข ออแก้วเตโช, 2561 :สัมภาษณ์)

จากสภาพที่เป็นมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขยะมูลฝอยจึงเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งพบเห็นโดยทั่วไปในชุมชนต่างๆ สำหรับองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดการมูลฝอยในชุมชนต่างๆ คือ หน่วยงานของรัฐ ปัญหาพื้นฐานในการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พื้นที่สำหรับการกำจัดขยะได้กลายมาเป็นปัญหาในหลายพื้นที่ที่ชุมชนเริ่มใส่ใจกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น การกำจัดขยะอันตรายที่อาจเกิดขึ้นที่ส่งผลต่อน้ำใต้ดินและมลภาวะทางอากาศ หลายพื้นที่ไม่สามารถหาที่ดินที่เหมาะสมสำหรับก่อสร้างบ่อฝังกลบขยะแห่งใหม่ ปัญหาขยะมูลฝอยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลจากการเพิ่มของประชากรและทัศนคติของผู้คนที่รักความสะดวกสบายขาดวินัยในการทิ้งขยะจนกลายเป็นสิ่งสำคัญของวิถีชีวิตไปแล้ว (คำแพง สีอาลุน 2561 : สัมภาษณ์) การกำจัดขยะในปัจจุบันเป็นเพียงการชุกซ่อนขยะให้ดี เพื่อไม่ให้มีใครเห็น ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ การจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้องในระหว่างการเก็บขน ขนถ่ายหรือการกำจัดขยะ เป็นผล ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นทุกปี ก่อให้เกิดปัญหาแก่เทศบาลในด้านการบริหารและงบประมาณ องค์กรประกอบและลักษณะของขยะ ทำให้ยากต่อการจัดการอย่างถูกต้อง และเป็นต้นเหตุทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ณ สถานกำจัดขยะมูลฝอย (อดิศักดิ์ ทองไข่มุกต์ 2546 : 7–8) ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สืบเนื่องจากความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดมูลฝอยสูงขึ้น ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยในเขตเทศบาล โดยเฉพาะในสถานที่และวิธีการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ได้แก่ กลิ่นเหม็น แหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคต่างๆ การปนเปื้อนต่อน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินจากน้ำชะมูลฝอย เป็นต้นการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่วันนี้ซึ่งข้อมูลด้านการจัดการมูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นเริ่มต้นที่จะต้องนำไปใช้ในการประเมินสถานภาพการจัดการมูลฝอยและวาง

แผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝอยในภาพรวมของแขวง ต่อไป (ไก่อทอง สุวันนาคี, 2561 : สัมภาษณ์)

ดังนั้นการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อนำแนวทางที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 30 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในเขตเทศบาลนครปากเซ จำนวน 1,356 ร้าน ประชาชนในเขตเทศบาลนครปากเซ จำนวน 230,214 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 231,600 คน (สถิติข้อมูลทะเบียนราษฎร์, 2561)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการร้านค้าและประชาชนในเขตเทศบาลนครปากเซ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 1 ของประชากรหลักแสนในการพิจารณา (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2550 : 138) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,316 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมาย ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 3 คน ประชาชนในเขตเทศบาลนครปากเซ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน 3 ด้าน คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ 2) จิตสำนึกในการจัดการขยะ และ 3) บทบาทหน่วยงานของรัฐ ศึกษาแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินการ 3) ด้านการตัดสินใจ และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเสนอค่าสถิติเป็นตอนๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปผู้ให้ข้อมูลวิเคราะห์ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวมทั้งฉบับเพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 103)

4.3 แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบความเรียงและพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมระดับปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จิตสำนึกในการจัดการขยะ ($\bar{X}$ = 4.32) ความรู้เรื่องการจัดการขยะ ($\bar{X}$ = 4.23) บทบาทหน่วยงานของรัฐ ($\bar{X}$ = 3.73) ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลำดับ	สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	สภาพการบริหารจัดการ		
		$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ	4.23	0.90	มาก
2	จิตสำนึกในการจัดการขยะ	4.32	0.98	มาก
3	บทบาทหน่วยงานของรัฐ	3.73	0.88	มาก
เฉลี่ยรวม		4.09	0.92	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมระดับปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) จำแนกเป็นรายด้าน คือ

1) ด้านจิตสำนึกในการจัดการขยะ โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32) ปัญหาขยะเป็นปัญหาสำคัญควรเร่งแก้ไข

2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) ขยะที่ย่อยสลายยากทำลายสิ่งแวดล้อมและทำให้เกิดโลกร้อน

3) ด้านบทบาทหน่วยงานของรัฐ โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) เทศบาลนครปากเซมีการจัดการขยะในเขตเทศบาลร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรอื่น

2. แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการดำเนินการ ($\bar{X}$ = 4.12) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.08) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X}$ = 3.56) ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลำดับ	แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1	ด้านการวางแผน	3.56	1.27	มาก
2	ด้านการตัดสินใจ	3.73	1.28	มาก
3	ด้านการดำเนินการ	4.12	1.03	มาก
4	ด้านการติดตามและประเมินผล	4.08	1.26	มาก
เฉลี่ยรวม		3.87	1.21	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87) จำแนกเป็นรายด้าน คือ

1) ด้านการดำเนินการ โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น ถังขยะมาใช้ในครัวเรือน

2) ด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าตามโครงการหน้าบ้านนำมอง

3) ด้านการตัดสินใจ โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ควรมีการเข้าร่วมการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการจัดการ

4) ด้านการวางแผน โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ควรได้เข้าร่วมการประชุมปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

อภิปรายผล

การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประเด็นที่ควรนำผลมาอภิปรายด้านจิตสำนึกในการจัดการขยะมองว่าปัญหาขยะเป็นปัญหาสำคัญควรเร่งแก้ไข เพราะปัญหาขยะถือเป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่ต้องช่วยกันแก้ไข ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นหากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกวิธีจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาทั้งเรื่องเชื้อโรค มลพิษทางอากาศ เป็นต้น ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะที่ย่อยสลายยากทำลายสิ่งแวดล้อมและทำให้เกิดโลกร้อน เพราะขยะเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ขยะพวกถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปรย์ แบตเตอรี่เป็นขยะอันตราย เหล่านี้ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ จำเป็นต้องมีแหล่งจัดเก็บที่เพียงพอไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและต้องมีกระบวนการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด ด้านบทบาทหน่วยงานของรัฐเทศบาลนครปากเซต้องมีการจัดการขยะในเขตเทศบาลร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรอื่น เพราะปัญหาขยะเป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องมีจิตสำนึกร่วมกันในดูแลรักษาและกำจัดอย่างถูกวิธี ดังนั้นเทศบาลนครปากเซต้องให้ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นเจ้าภาพในการกำจัดขยะในเขตพื้นที่ของตนเองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ประชาชน พนักงานของรัฐ ต้องได้รับการเอาใจใส่ เพื่อให้มีความรู้ในการจัดการขยะ ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อความสวยงามของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโยธิน หนองซิว (2559 : 4) ได้ศึกษา แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาหลวง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ร่วมกระบวนการศึกษามองว่าคนในชุมชนขาดความรู้และความสนใจ ในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำให้บ่อขยะเต็มเร็ว ถึงขยะไม่เพียงพอและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันและคน ในชุมชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทำให้ตามที่สาธารณะและสองข้างทางของชุมชนสกปรกเต็มไปด้วยขยะ ผู้ร่วมศึกษา ได้ร่วมกันจัดทำแนวทางการจัดการขยะคือ ลดการใช้ถุงพลาสติกและวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมากขึ้นในชุมชน สร้างมาตรการในการลดการเกิดขยะในชุมชน สร้างความตระหนักให้ชาวบ้านช่วยกันแยกขยะ เพื่อลดปริมาณก่อนทิ้ง มีกิจกรรมเก็บขยะตามที่สาธารณะของหมู่บ้านเดือนละครั้ง สอนให้ชาวบ้านแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะ สร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะและได้มีการนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติ โดยการทำแผนปฏิบัติการ

2. แนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่ละด้านมีข้อควรอภิปรายผลคือด้านการดำเนินการควรมีจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถังขยะมาใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้ปัญหาการทิ้งขยะเรี่ยราดไม่เป็นระเบียบส่วนหนึ่งมาจากไม่มีถังขยะรองรับ และไม่เพียงพอต่อปริมาณการทิ้ง

ขยะ ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะ ด้านการติดตามและประเมินผลควรมีการติดตามผลการดำเนินงานรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าตามโครงการหน้าบ้านน่ามอง เพื่อเป็นมาตรการในการกำกับดูแลความสะอาด ด้านการตัดสินใจควรมีการเข้าร่วมการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการจัดการขยะ เพื่อเป็นแนวทางเสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชนหรือผู้ประกอบการได้ปฏิบัติ ด้านการวางแผน ควรได้เข้าร่วมการประชุมปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล เพราะมาตรการต่างๆ จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายในการวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ควรมีการโฆษณาเผยแพร่และนโยบายแนวทางต่างๆ ของการจัดการขยะอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ ควรมีการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะในเขตเทศบาล การจัดการขยะต้องมีการเอาใจใส่และมีการจัดเก็บขยะให้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากขยะมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละวัน โดยต้องให้ทุกองค์การ ทุกหน่วยทุกบ้านเป็นเจ้าภาพในการกำจัดขยะเพื่อให้มีความสะอาด เพื่อเป็นการลดมลพิษในอากาศ มีการคัดแยกถังขยะในการกำจัดขยะก่อนทิ้งและมีการติดป้ายเพื่อบ่งบอกถึงประเภทของการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญธรรม วงศ์ศิริ (2558 : 30) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ด้านการจัดองค์การ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการชี้แนะ และด้านการควบคุม ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการวางแผน คือ ร่วมวางแผนดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการจัดองค์การ คือ ร่วมทำความสะอาดในชุมชน ด้านการชี้แนะ ได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูล ฝอยจากเทศบาลและด้านการควบคุม มีการประชุมกำหนดการนำแผนที่จัดทำไว้ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบมีส่วนร่วมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผนควรให้ประชาชนทำการแยกประเภทขยะก่อนการทิ้ง คือ ขยะแห้งกับขยะเปียก การลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนประชาชนจะใช้วิธีการใช้สิ่งของทดแทนวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอย รวมถึงการใช้สิ่งของซ้ำๆ หลายครั้งรวมทั้งนำสิ่งของ ที่ชำรุดที่สามารถซ่อมแซมได้มาซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ ด้านการจัดองค์การ ควรควรอบรมจัดระเบียบวินัย จิตสำนึกของเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะให้มีความรับผิดชอบให้มาก ด้านการชี้แนะ ควรให้ผู้นำชุมชนประกาศเสียงตามสายแนะนำวิธีการรักษาความสะอาดในชุมชน และด้านการควบคุม ควรจัดอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดคัดแยกขยะให้ อันตรายจากขยะมีพิษ เพื่อให้ชุมชนปราศจากขยะฝอยและส่งผลต่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแนวทางการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการจัดเก็บขยะ จะต้องมีการจัดวางถังแยกขยะไว้ในแต่ละจุดตามเส้นทางที่สำคัญ ควรมีการเข้มงวดต่อภาคประชาชนเกี่ยวกับการทิ้งขยะไม่เป็นระเบียบ และต้องมีมาตรการที่เข้มงวดต่อการละเมิด ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มจำนวนปริมาณถังขยะให้เพียงพอต่อความต้องการในการทิ้งขยะของประชาชน ควรจัดทำป้ายเกี่ยวกับประเภทของขยะเพื่อให้ประชาชนทิ้งขยะถูกต้อง ต้องสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะ เช่นการเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียนตามสถานศึกษาต่างๆ หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นหน่วยงานหลักในการนำพาลุกระดมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ และต้องมีการลงติดตามการกำจัดขยะให้มีความเข้มงวดเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การประกาศเป็นเขตเทศบาลสีขาวในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชนัดดา สุโพธิ์. (2557). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพในเขตเทศบาล ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญธรรม วงศ์ศิริ. (2558). แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2553). การวิจัยเบื้องต้น . พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- โยธิน นนงชีว. (2559). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาหลวง อำเภอสอง จังหวัดแพร่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม.(2554). คู่มือการจัดการขยะมูลฝอย โดยชุมชน. ปทุมธานี : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- อดิศักดิ์ ทองไข่มุกต์. (2546). การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. ปทุมธานี: ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- สัมภาษณ์. สันติสุข ออแก้วเตโช. (2561). การจัดการขยะ. นครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สัมภาษณ์. ไก่ทอง สุวันดี. (2561). *การจัดการขยะ*. นครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

สัมภาษณ์. คำแพง สีอาลุน. (2561). *การจัดการขยะ*. นครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

